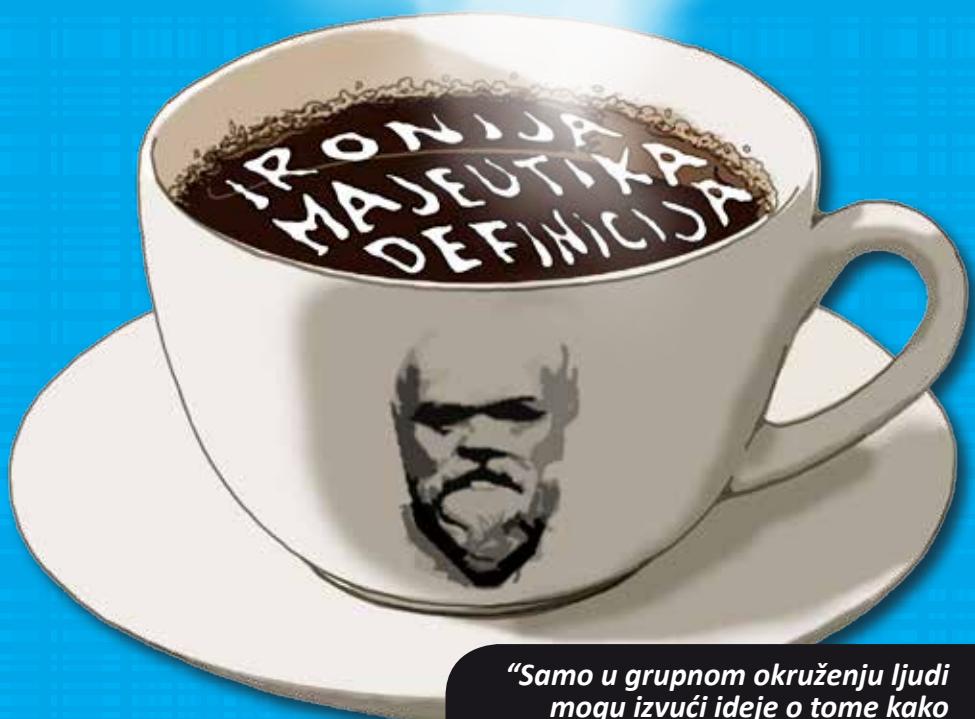


# SOKRATOV KAFEI

UĐITE U SOKRATOVE KAFFEE!

#1



*"Samo u grupnom okruženju ljudi mogu izvući ideje o tome kako bismo trebali djelovati ne samo kao pojedinac, nego kao društvo."*

(Christopher Phillips)

## #1 SOKRATOVI KAFEI

***"Istinsku mudrost stičemo kada shvatimo koliko zapravo malo znamo o životu, nama samima i svijetu oko nas."*** (Sokrat)



### KAKO SU NASTALI SOKRATOVI KAFEI?

Sokratovi kafei su pokrenuti 1996. godine, kada je osnivač i pisac Christopher Phillips poželio vratiti filozofiju iz njenih akademskih rasprava nazad na ulice, baš putem Sokrata.

Učinio je to nakon što se zapitao što bi mogao uraditi da na neki skroman način do-datno oplemeni djela duša koje su došle prije njega, a da to što više ljudi učini boljim. Smatrao je da je najbolji način da to postigne tako što će biti filozof u Sokratovom kalupu i držati Sokratove dijaloge sa svima koji bi željeli sudjelovati u zajedničkoj potrazi za boljim razumijevanjem ljudske prirode.

Phillips je počeo vodeći filozofske rasprave utorkom navečer, u malom kafiću u gradiću Montclair, u New Jerseyu. Uskoro, ljudi su dolazili čak iz Filadelfije da bi proveli večer u raspravama o temeljnim životnim pitanjima. Jednoga dana, primio je pismo od jednog štićenika, koji je poželio da se takva večer održi u njegovom staračkom domu.

Otada, Sokratovi kafei postaju mjesto okupljanja ne samo u kafićima, nego i u staračkim domovima, školama, bolnicama, zatvorima i svim mogućim mjestima.

Izdavač: TPO Fondacija

Priredile:

#1 SOKRATOVI KAFEI - Amina Mašić

#2 SREĆA JE U SAMOME SEBI - Azra Nezirić

Ilustracije/DTP: Neven Misaljević

Godina 2019



## ŠTA SU SOKRATOVI KAFEI?

***"Samo u grupnom okruženju ljudi mogu izvući ideje o tome kako bismo trebali djelovati ne samo kao pojedinac, nego kao društvo."***

(Christopher Phillips)

Sokratovi kafei su mjesto za sve ljude koji su spremni razbiti predrasude, otkloniti sve podjele, prihvatići drugačije mišljenje i otkriti neuobičajno zajedničko stajalište.

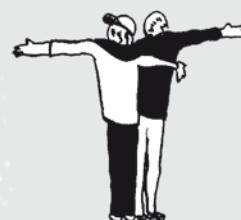
Tu se okupljaju ljudi koji Sokratovom metodom uz kafu i druženje traže istinu o određenoj temi i razmjenjuju iskustva, prihvaćajući ideju da ispituju sebe i druge. Svi su dio svakog pitanja u koje se upuštaju. Ne postavljaju se samo pitanja "ko sam ja?" i "ko smo mi?" nego i "ko mogu postati?" i "šta smo sposobni postići i biti?"

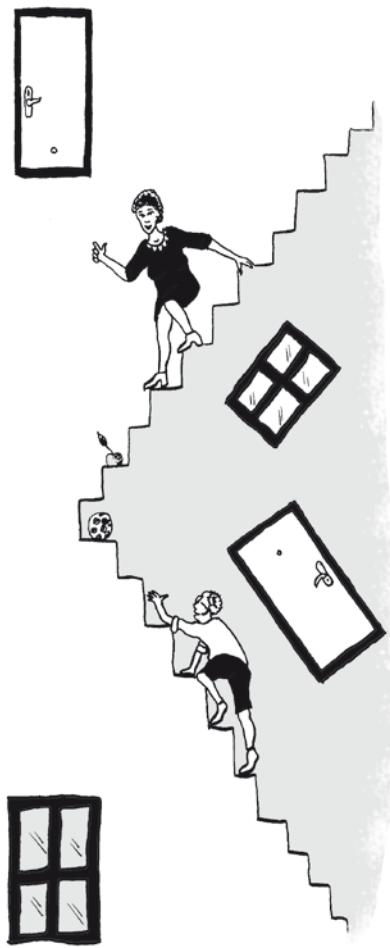
Inicijative za dijalog unutar Sokratovih kafea isprepliću 'komponentu promjene', u kojoj su svi nadahnuti da budu promjena koju žele vidjeti u svijetu. Vrijednost Sokratovih kafea je u tome što se tu slavi **istovjetnost i različitost**.

U Sokratovim kafeima se odvijaju razmjene ideja i idealja između različitih ljudi - sve s ciljem stvaranja što veće moći ljudi. Ljudima se omogućava da s većom otvorenosću i manje straha pristupaju jedni drugima. Kultivira se povezanost i sklapaju veze koje mogu potaknuti različite ljudе da poduzmu jedinstvenu akciju za veće dobro.

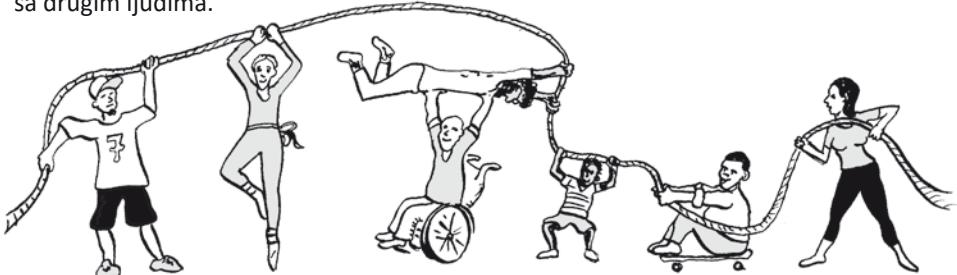
## ŠTA SOKRATOVE KAFEE ČINI POSEBNIM?

Sokratovi kafei su posebni jer se u njima ispituju pitanja koja su bezvremenska zato što su aktuelna i relevantna za sve. U potrazi za odgovorima na određeno pitanje koristi se istinska metoda istraživanja: "Sokratova metoda" u čijem je srcu etos.





bamo jedni druge kako bi **životi** bili cjeloživotni proces otkrivanja. Postaje se bolji slušatelj, nauči se konciznije formulisati mišljenje. Osjećate se više povezano sa sobom i sa drugim ljudima.



Ne postoje odgovori *da* i *ne*, kao ni crno-bijela pitanja koja vode do jednostavnih odgovora. Istraživanjem se dolazi do odgovora, odnosno istine koja vodi do iskrenosti.

Ne raspravlja se, niti se pokušava uvjeriti druge u drugačije: umjesto toga se istražuje, ispituje i nastoji se sebe uvjeriti fokusirajući se na podupiranje vlastitih stajališta. Čineći to, postaje se povezaniiji sa drugima, a posebno onima koji na svijet gledaju sasvim drugačije što pridonosi većoj povezanosti sa samim sobom.

Sokratovi kafei bude dijete u svakom čovjeku i pokreću otvorenost, suošćeajnost i znatiželju.

Sluša se svim srcem, bićem i umom jer danas su svijetu najpotrebniji iskreni i suošćeajni slušatelji. Čineći to transformišu se vanjski i unutarnji svjetovi koji su isprepleteni u svakom pogledu. Istinskom uključivošću stvara se otvorenije društvo u kojem svi jednakorazmatraju i istražuju širokim spektrom pogleda, s ciljem razvoja onoga što zaista jesmo i ko možemo biti na individualnoj i globalnoj cjelini. Nema umjetnog konsenzusa, ne prisiljava se promišljenost, razumnost ili uljudnost, nego je sve prirodan ishod.

Posebnost Sokratovih kafea ogleda se u osjećaju povezanosti i prepoznavanju da svi tre-



## KO UČESTVUJE U SOKRATOVIM KAFEIMA?

U Sokratovim kafeima vlada jednakost i mogu da učestvuju svi; nisu važne godine, spol, obrazovanje, vjera, nacionalnost, seksualna opredjeljenost, jer svako ima životno iskustvo i zalihe mudrosti za podijeliti od kojih ostali mogu imati koristi. Oni koji sudjeluju u Sokratovim kafeima dijele senzibilitet filozofa Sokrata koji uključuje strastvenu, ali izmišljenu razmjenu ideja i idealja.



Posjetitelji Sokratovih kafea su spremni da potaknu i kultiviraju razumnost, promišljenost, maštovitost, empatiju, načine istraživanja u kojima se razmatra široka lepeza perspektiva i primjedbi te koji su spremni gledati stvari, uvijek s ciljem razvijanja, eksperimentiranja i novim načinom djelovanja. U akciji su radoznali, otvoreni, znatiželjni i razigrani – jednom rječu, poput djeteta.





Odaberite društvo koje ne samo da tolerira različitost, nego ju i slavi.

Zajedno razvijte demokratiju u istinski i inkluzivni participativni sistem.

Sokratovi kafei se zasigurno napuštaju sa snažnim osjećajem da postoji mnogo više načina, istina i svjetla kojima možete ispitivati bilo koji koncept nego što ste to prije mislili.

Svi su važni! Otvoreno društvo ovisi o informiranom, angažiranom i prosvijetljenom građanstvu. Stoga, ljudi se moraju okupljati češće na javnim mjestima i prostorima, i sudjelovati u redovitim razmjenama ideja i idealova. To mijenja način na koji se odnosimo jedni prema drugima, prema nama samima i prema našem društvu.

### POSJETITE SOKRATOVE KAFEE!

Posjetite Sokratove kafee jer je to najbolji način da živate demokratski i da kultivirate "moć ljudi".

Iskoristite priliku da koristite Sokratovu metodu koja je satkana od alata za formuliranje snažnih i moćnih pitanja i revolucionirajte osjećaj o tome ko možete biti i šta možete postići kao pojedinci i kao društvo.

Uključite se sa svojim jedinstvenim zalihama znanja, bogatstvima mudrosti, talentima i stručnosti. Prepoznajite i oplemenjujte niz kapaciteta, iskustava i talenata svakog ljudskog bića jer to će poboljšati i vašu stručnost.





## #2 SOKRAT ILI SREĆA JE U SAMOME SEBI

***"Rodio se kao i svi drugi, ali je mislio kao niko drugi; toliko je svoj, da ne liči ni na koga; bio je ružan izvana, ali se molio bogu da bude lijep iznutra"*** (Đ. Šušnjić)

### ZANIMLJIVE ČINJENICE O SOKRATU:

- I. Sokrat je jedan od najslavnijih imena zapadnjačke filozofije.
- II. Živio je od 470. do 399. g. pr. K., u V vijeku, u zlatnom dobu grčke civilizacije, vremenu Perikla i na vrhuncu arhitektonske Atene.
- III. Delfska proročica Pitija ga je proglašila za najmudrijeg Grka.
- IV. Za svoga života nije ostavio napisanoga traga, te su filozofi, od Platona do danas, nastojali sistematizirati njegov "rad".
- V. Polja koja je istraživao i koja su zaokupljala Sokratovu pažnju jesu pitanje hrabrosti, mudrosti, pravde, istinske pobožnosti i uzdržanosti.
- VI. Sokrat je naglašavao stalno učenje kao cjeloživotni proces, konstantno je dovodio u pitanje sve što postoji.
- VII. Bio je učesnik Peloponeskog rata, pokazavši izrazitu hrabrost u bitkama, ne noseći zimi kaput ni obuću.
- VIII. Za loše postupke ljudi krivio je manjak znanja koji posjeduju.
- IX. Razgovarajući sa mudracima i prorocima je otkrio da baš i nemaju toliko znanja koliko oni vjeruju da imaju.
- X. Razgovarajući sa državnicima je zaključio da nisu baš ni pravedni ni mudri, ni umjereni ni hrabri.
- XI. Razgovarajući sa pjesnicima je došao do zaključka da sve ono čime se oni bave i što pišu ima svoj božanski izvor.
- XII. Razgovarajući sa zanatlijama se uvjeroio da oni izvrsno rade svoj posao te da iz tog razloga misle da isto tako sve drugo poznaju.

(D. Leković)



- Borio se protiv praznovjerja i sistema grčke mitologije što je tretirano kao bitka protiv religije.
- Prihvatio je smrt kako bi postao besmrtan, u čemu je i temelj majeutike i poroda smrti neznanja o sebi i spoznaje da je sreća u nama samima.



*"Bojao se pravde koja je, sakrivajući se iza demokracije,  
bila produžena ruka tirana."* (F. Schwarz)



### ŠTA JE SOKRATOVSKA METODA?

- Sokratovska metoda predstavlja svaki proces uzastopnog postavljanja pitanja unutar rasprave, diskusije ili dijaloga.
- Sokratovski metod ima tri stadija - **ironiju, majeutiku i definiciju**, pri čemu ironija predstavlja sokratovski stav **Znam da ništa ne znam** što vodi zapitanosti i dokazivanju da onaj koji je mislio da zna ustvari ne zna.
- Potom, majeutika znači porodiljsku / babičku tehniku ili vještinu pri čemu se pretpostavlja duhovni porod i način rađanja znanja koje je samo ono što se misleći postigne.
- Na trećem je mjestu definicija odnosno konačno saznanje kao produkt razgovora.
- Sokratovsku metodu dijaloga nazvali su elenos - grč. propitivanje, unakrsno ispitivanje ("zdravog razuma" - onoga što prihvaćamo zdravo za gotovo), a koja u konačnici predstavlja način traženja istine vlastitom svjetlošću, vlastitim unutarnjim sebstvom, jednostavnim uobičajenim svakodnevnim govorom.
- Sokratovski dijalog ili elenos nije ništa od onoga što ne dotiče naše nerve, ukoliko ne uznemirava mentalno i duhovno, ako ne zbunjuje.
- Sokratovski, sve dok ne uključimo i druge oko nas u dijalog, skoro je nemoguće znati u šta sve vjerujemo i šta sve priznajemo pod zdrav razum.

Ovom se metodom, unutar razgovora, možemo, smijemo i moramo zapitati **gdje smo**, na šta će svako drugčije pomisliti: u kafiću, na stolici, za stolom, u gradu, na Zemlji, u univerzumu itd. Potom se sigurno moramo pitati šta je zajedničko svim ovim mjestima, **zašto smo tu gdje jesmo, te kako znamo da smo tu**.

### KLJUČNI SU SLJEDEĆI PRINCIPI ZA SOKRATOVSKI METOD (D. Leković):

- Učitelj i učenik se moraju složiti o temi predavanja.
- Učenik mora da se složi da će pokušati da odgovori na učiteljeva pitanja.
- Učitelj i učenik moraju biti voljni da prihvate svaki razuman odgovor. To jest, proces rezonovanja se smatra važnijim od činjenica.
- Učiteljeva pitanja moraju da razotkriju greške u rezonovanju ili vjerovanjima učenika. To jest, učitelj mora da razmišlja brže i tačnije od učenika, da otkrije greške u učenikovom razmišljanju, a onda da formulise pitanje na koje učenik ne može da odgovori, ako ne ispunи proces razmišljanja. Da bi bio sposoban za ovo, učitelj mora da razmišlja veoma brzo u vezi sa klasičnim greškama u razmišljanju.
- Ako učitelj napravi grešku logičke ili činjenične prirode, prihvatljivo je da učenik ispravi učitelja.



### KAKO JE SOKRAT KAZIVAO?

- Sokrat je na trgovima uz nemirivao ljudi svojim pitanjima i potpitanjima. Jednoga je dana "pretjerao" u tome te ga je neko udario nogom. Kada su mu njegovi učenici rekli da podnese tužbu, on im je odgovorio sljedećim riječima: "**Ako me neki magarac ritne, zar bih i tada trebao podnijeti tužbu?**" (F. Schwarz)
- O sebi je govorio da je nalik obadu koji svoje sugrađane svakodnevno ne prestaje buditi. (F. Schwarz)



- Raspravljao je i propitivao vrlinu te shodno tome zadužio je čovječanstvo za vijke vijekova sljedećom mišlju: *"Ja ću odlaziti od jednog do drugog od vas, ne čineći ništa drugo nego pokušati vas nagovoriti, i mlađe i starije, da se ne brinete niti oko tijela niti oko novca tako revno kako treba da se brinete da duša postane najboljom, i govorit ću vam: Ne dolazi vrlina čovjeku od novca, nego se po vrlini stječe bogatstvo – a isto tako i sve ostale stvari."* (F. Schwarz)



# SOKRATOVI KAFEI

## #1

U Sokratovim kafeima vlada jednakost i mogu da učestvuju svi; nisu važne godine, spol, obrazovanje, vjera, nacionalnost, seksualna opredjeljenost, jer svako ima životno iskustvo i zalihe mudrosti za podijeliti od kojih ostali mogu imati koristi. Oni koji sudjeluju u Sokratovim kafeima dijele senzibilitet filozofa Sokrata koji uključuje strastvenu, ali izmišljenu razmjenu ideja i idealja.

